

IZ GERONTOLOŠKE LITERATURE

European Care Strategy https://www.csif.es/sites/default/files/field/file/COM_2022_440_1_EN_ACT_part1_v11.pdf

EVROPSKA STRATEGIJA ZA OSKRBO

7. septembra 2022 je Evropska komisija (trije evropski komisarji: Dubravka Šuica, komisarka za demokracijo in demografijo, Nicolas Schmit, komisar za delovna mesta in socialne pravice, ter Helena Dalli, komisarka za enakost) predstavila pobudo, ki napoveduje ukrepe na ravni EU za okrepitev dolgotrajne oskrbe ter predšolske vzgoje in varstva, kakor je predvideno v okviru evropskega stebra socialnih pravic. Prispevala bo k enakopravnosti spolov in socialni pravičnosti.

Dokument je nastal leto po tem, ko se je septembra 2021 predsednica Evropske komisije Ursula van der Leyen zavezala za sprejem strategije za oskrbovanje, katere cilj so boljši pogoji za oskrbovance in oskrbovalce.

V Evropski uniji več kot 9 milijonov ljudi dela v oskrbovalnem sektorju, do leta 2030 pa naj bi ta številka narasla na 10 milijonov. Ta sektor pa pestijo nizke plače, nizka cenjenost teh poklicev in preobremenjenost zaposlenih, covid-19 pa je še poudaril potrebo po izboljšanju odpornosti oskrbovalcev in oskrbovancev. Številke so še višje pri neformalni oskrbi, saj ima kar vsak tretji Evropejec oskrbovalno odgovornost.

Strategija za oskrbovalce predvideva boljše pogoje, plačilo in usposabljanje,

najpomembnejši cilj pa je možnost izbire za vsakogar, ki oskrbo potrebuje. Tudi neformalni oskrbovalci morajo imeti možnost izbire in v oskrbovanje ne smejo biti primorani. Predvidene so tudi investicije v ustvarjanje delovnih mest ter osvajanje novih kompetenc.

Evropska strategija za oskrbo poudarja predvsem tri vidike: potrebo po kakovostnih, dostopnih in cenovno ugodnih storitvah varstva otrok in oskrbe ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo.

Dostopnost storitev je osnovni pogoj, ki pa ga ovirajo teritorialna razpršenost storitev, čakalne vrste in cela vrsta postopkov. Pri tem ima pomembno vlogo privatni sektor, ki je nujen, a mora upoštevati stroge standarde kakovosti.

Primerna kakovost je morda celo najtežji izziv, saj so razlike v kakovosti ogromne, tako med državami članicami kakor med ponudniki v posamični državi. Poudarek je na posameznika osredotočenem pristopu (*person centered care*), ki krepi avtonomijo in s tem zadovoljstvo posameznika.

Cenovna dostopnost je prav tako ključna. Potrebe po storitvah zagotovo so, a pogosto niso na voljo ali pa so predrage. Polovica starejših od 65 let, ki imajo potrebe po dolgotrajni oskrbi, potrebuje pomoč pri vsaj enem osnovnem vsakdanjem ali gospodinjškem opravilu, a tretjina jih oskrbe na domu ne uporablja, ker je zanje predraga.

Prednost strategije je, da vključuje tako mlade kot starejše, ki potrebujejo pomoč,

tako oskrbovalce kakor tiste, ki oskrbo prejemajo. Njen osnovni cilj je najboljši možni dostop do storitev ter boljše ravnesje med delovnimi in družinskimi obveznostmi za oskrbovalce. Manjkajo pa zanesljivi podatki, na osnovi katerih bomo delovali. Ključen bo tudi finančni vidik, ki še ni prišel v obravnavo, bo pa zagotovo pomenil dodaten pritisk na članice EU.

Željene spremembe gredo v smeri prerazporeditve odgovornosti. Potreba po oskrbovalcih je investicija v socialno pravičnost. Investicije zadevajo pravico do izbire in s tem možnost, da starši lahko uskladijo delo in družino. Milijoni neformalnih oskrbovalcev opravljajo ključno vlogo, ki ima tudi socialno in ekonomsko vrednost, a usposabljanje neformalnih oskrbovalcev ne sme iti v smeri nadomeščanja, temveč dopolnjevanja formalnih oskrbovalcev.

Naslednji korak pri sprejemu strategije za oskrbo je srečanje sveta EU, kjer bodo pristojni ministri držav članic izmenjali dobre prakse. Vzporedno bo potekala intenzivna komunikacija, ki bo predstavila vizijo, na kakšen način se izvaja oskrbovanje v Evropi in s tem nakazala, kaj lahko vsak od nas pričakuje v prihodnje.

Alen Sajtl

Lucy E. Keniger, Kevin J. Gaston, Katherine N. Irvine and Richard A. Fuller. What are the benefits of interacting with nature? *International Journal of Environmental research and Public health*. V: <https://www.mdpi.com/1660-4601/10/3/913>.

KAKŠNE SO PREDNOSTI STIKA Z NARAVO?

Stik z naravo in kakovostno staranje

Stik z naravo je pomemben za tudi za kakovostno staranje. V prikazu povzemamo spoznanja iz preglednega članka, v katerem so Lucy E. Keniger, Kevin J. Gaston Katherine N. Irvine and Richard A. Fuller obdelali obstoječe raziskave o pozitivnih učinkih na človeka, ki ga prinaša stik z naravo.

Človek je od nekdaj imel stik z naravo, od tega je bilo odvisno njegovo preživetje. V prazgodovinskem času je bila ta povezanost z naravo globoka in neposredna pri zadovoljevanju osnovnih človekovih potreb po hrani, vodi in prebivališču. Vplivala je tudi na človekovo religiozno zavest, ki je bila povezana z njegovim čudenjem in strahospoštovanjem narave. Zaradi neposrednega stika z naravo pri zagotavljanju osnovnih potreb je človek sebe dojemal kot del narave. Z agrarno revolucijo, poljedelstvom, nastankom prvih naselbin in kasneje z industrializacijo se je ta odnos spremenil. Z industrializacijo so se ljudje začeli množično priseljevati v mesta in vse več jih je bilo neodvisnih od neposrednega stika z naravo.

Po 2. svetovni vojni se stik z naravo vse bolj spreminja iz neposrednega izkoriščanja njenih virov za zagotavljanje osnovnih potreb v zavestni odnos z njo. Človek aktivno išče stik z naravo za rekreacijo in